

23. Однакова кількість звуків і букв у кожному слові рядка

- А геній, суниця, зап'ястний, єднання
- Б Вітчизна, окраєць, ательє, більярд
- В приїжджати, ключ, мільйон, тополя
- Г дзбан, рядок, потьмяніти, щоденник
- Д малювання, симпатія, пісня, якість

24. Однакова кількість звуків і букв у кожному слові рядка

- А воюють, сюрприз, якийсь, зозуля
- Б будівля, майбутнє, щем, пшениця
- В агентство, грядка, зйомка, гайок
- Г б'єшся, черешня, пам'ять, рельєф
- Д бджілка, зяблик, щільно, порт'єра

СКЛАД. НАГОЛОС

1. Виконайте завдання з тесту ЗНО–2019 (основна сесія).

На перший склад падає наголос у всіх словах, ОКРІМ

- А причіп
- Б косий
- В жалюзі
- Г випадок

Склад — частина слова, яку вимовляємо одним поштовхом видихуваного повітря (*бар-ві-нок, кра-ї-на*). У слові стільки складів, скільки голосних звуків.

Склади бувають **відкриті** (закінчуються на голосний: *а-ле-я*) і **закриті** (закінчуються на приголосний: *міс-ток*).

Наголос — виділення силою голосу певного складу в слові. Здебільшого слово має один наголос. В українській мові наголос рухомий (може переміщуватися зі зміною слова чи його форми: *кобза́р — кобза́рі*), вільний (наголошеними можуть бути різні за порядком склади: *де́рево, знанн'я́, садівни́к*).

Деякі слова мають подвійний наголос: *за́вжди́, ма́бу́ть, по́мілка, про́стий, та́кож*.

Дивіться словник «Перелік слів із нормативним наголосом» на с. 326.

2. Прочитайте, правильно наголошуючи слова. Випишіть слова з наголошеним третім складом.

Данина, благовіст, кулінарія, пекарський, дичавіти, читання, чорнослив, осетер, щодобовий, стрибати, листопад, ярмарковий, тигровий, тисовий, дециметр, крицевий, ненавидіти, застопорити, дещиця, аркушик, вишиваний, кропива, навчання, наскрізний, перевезти, перепад, агрономія, щелепа, поняття.

- З перших букв вписаних слів складіть назву фольклорного жанру, який належить до календарно-обрядової лірики.

3. Виконайте за

25. Подвійний н

- А алфавіт
- Б випадок
- В помилка

26. На перший с

- А вітчим
- Б подруга
- В нести

27. На перший с

- А решето
- Б котрий
- В течія

28. На перший с

- А оптовий
- Б перепис
- В фартух

29. На перший с

- А заробіток
- Б закладка
- В закрутка

30. На перший с

- А розпірка
- Б відгомін
- В позначка

31. На перший с

- А здалека
- Б перекис
- В висіти

32. На перший с

- А олень
- Б донька
- В спина

33. На перший с

- А камбала
- Б ринковий
- В визвольн

3. Виконайте завдання у форматі тесту ЗНО.

25. Подвійний наголос мають усі слова, ОКРІМ

☐ А алфавіт	☐ Г мабуть
☒ Б випадок	☐ Д завжди
☐ В помилка	

26. На перший склад падає наголос у слові

☐ А вітчим	☐ Г близький
☒ Б подруга	☐ Д дочка
☐ В нести	

27. На перший склад падає наголос у слові

☒ А решето	☐ Г жалюзі
☐ Б котрий	☐ Д ознака
☐ В течія	

28. На перший склад падає наголос у слові

☐ А оптовий	☐ Г новий
☐ Б перепис	☒ Д колесо
☐ В фартух	

29. На перший склад падає наголос у всіх словах, ОКРІМ

☒ А заробіток	☐ Г застібка
☐ Б закладка (у книжці)	☐ Д заставка
☐ В закрутка	

30. На перший склад падає наголос у всіх словах, ОКРІМ

☐ А розпірка	☒ Г бюлетень
☐ Б відгомін	☐ Д підліток
☐ В позначка	

31. На перший склад падає наголос у всіх словах, ОКРІМ

☐ А здалека	☐ Г косий
☒ Б перекис	☐ Д зручний
☐ В висіти	

32. На перший склад падає наголос у всіх словах, ОКРІМ

☐ А олень	☒ Г цінник
☐ Б донька	☐ Д оцет
☐ В спина	

33. На перший склад падає наголос у всіх словах, ОКРІМ

☐ А камбала	☐ Г приморозок
☐ Б ринковий	☐ Д маркетинг
☒ В визвольний	

43. На третій склад падає наголос у всіх словах, ОКРІМ
 < А гуртожиток Г сантиметр
 Б чотирнадцять Д український
 В уподобання
44. На третій склад падає наголос у всіх словах, ОКРІМ
 А симетрія Г металургія
 < Б одноразовий Д бурштиновий
 В псевдонім
45. На четвертий склад падає наголос у слові
 А стовідсотковий > Г асиметрія
 Б багаторазовий Д посередині
 В заіржавілий
46. Літери на позначення наголошених голосних правильно підкреслено в усіх словах варіанта
 А черговий, вірші Г рукопис, добуток
 Б босоніж, брязнь < Д експерт, запонка
 В добовий, літопис
47. Літери на позначення наголошених голосних правильно підкреслено в усіх словах варіанта
 А помовчати, нести Г центнер, котрий
 Б корисний, квартал Д подруга, чарівний
 < В фольга, форзац
48. Літери на позначення наголошених голосних правильно підкреслено в усіх словах рядка
 А шофер, фаховий
 Б звисока, курятина
 В причіп, весняний
 < Г обруч, дивлячись
 Д разом, травестія

НАЙПОШИРЕНІШІ ВИПАДКИ ЧЕРГУВАННЯ ЗВУКІВ

1. Виконайте завдання з тесту ЗНО–2016 (основна сесія).

Чергування голосних відбувається в усіх наведених випадках, ОКРІМ

- А ч..рний — ч..рнець
 Б бдж..ла — бдж..ляр
 В ш..сть — ш..сти
 Г ж..них — ж..натий

Чергування голосних		Чергування приголосних	
Звуки, що чергуються	Приклад	Звуки, що чергуються	Приклад
[i] – [o]	<i>сіль – солі</i>	[г] – [ж] – [з']	<i>друг – дружба – друзі</i>
[e] – [i]	<i>кореня – корінь</i>	[х] – [ш] – [ц']	<i>муха – мушка – мусі</i>
[o] – [Ø] (нуль звуку)	<i>вікно – вікон</i>	[к] – [ч] – [ц']	<i>рука – ручка – руці</i>
[e] – [Ø] (нуль звуку)	<i>весна – весен</i>	[д] – [дж]	<i>радити – раджу</i>
[e] – [o]	<i>четверо – чотири</i>	[т] – [ч]	<i>летіти – лечу</i>
[a] – [o]	<i>допомагати – допомога</i>	[с] – [ш]	<i>косити – кошу</i>
[e] – [и]	<i>застелю – застилати</i>	[з] – [ж]	<i>возити – возжу</i>
[и] – [і]	<i>гриміти – грім</i>	[к] – [ч]	<i>пекти – печу</i>
[и] – [o]	<i>кривавий – кров</i>	[ст] – [шч]	<i>чистити – чи[шч]у</i>
		[ск] – [шч]	<i>плескати – пле[шч]у</i>
		губний – губний + [л] ([б] – [бл] [п] – [пл] і т. д.)	<i>губити – гублю, графити – графлю</i>

2. Випишіть слова, у яких можливе чергування голосних звуків.

Змотати, чебрець, скотити, зварити, допомога, чистити, верстати, кланятися, викоренити, устелити, шовковий, шелестіти, червоний, жоржина, скачки, восени, черемха, мережка, звечора, стрибати, забирати, кип'ятити.

- З других букв виписаних слів складіть назву фольклорного жанру, який належить до родинно-побутової лірики.

3. Випишіть слова, у яких можливе чергування приголосних звуків.

Скрутити, дорога, рахувати, мережити, кликати, чекати, торік, засолити, орбіта, смачно, береза, пісня, шлях, полисити, сидіти, яйце, радіти, скорочення, бачити, хвалити, лебідь, парубок, весна.

- З других букв виписаних слів складіть назву фольклорного жанру, котрий як композиційний елемент увів М. Коцюбинський у повість «Тіні забутих предків».

4. Виконай

49. Чергува
вах, ОК

- А плак
- Б випі
- В скак

50. Чергува
словах,

- А погн
- Б пост
- В крут
- Г сади
- Д мота

51. Чергува
словах,

- А скла
- Б шкод
- В стері
- Г порі:
- Д свис

52. Чергува
в обох с.

- А апте:
- Б мура
- В миш
- Г допо
- Д маса

53. Чергува
в обох с.

- А коми
- Б морс
- В коза
- Г гара:
- Д поро

54. Чергува
в обох с.

- А морс
- Б кінеі
- В бере:
- Г вовк.
- Д засл

4. Виконайте завдання у форматі тесту ЗНО.

49. Чергування приголосних звуків за дієвідмінювання можливе в усіх словах, ОКРІМ

- А плакати
- Б випкати
- В скакати

- Г пошукати
- Д плескати

50. Чергування приголосних звуків за дієвідмінювання можливе в усіх словах, ОКРІМ

- А погнати
- Б постити
- В крутити
- Г садити
- Д мотати

51. Чергування приголосних звуків за дієвідмінювання можливе в усіх словах, ОКРІМ

- А складати
- Б шкодити
- В стерпіти
- Г порізати
- Д свистіти

52. Чергування приголосних звуків за словозміни (словотворення) можливе в обох словах рядка

- А аптека, алича
- Б мураха, праця
- В миша, безпека
- Г допомога, муха
- Д маса, подруга

53. Чергування приголосних звуків за словозміни (словотворення) можливе в обох словах рядка

- А комиш, товариш
- Б мороз, вінок
- В козак, парубок
- Г гараж, глядач
- Д порох, верболіз

54. Чергування приголосних звуків за словозміни (словотворення) можливе в обох словах рядка

- А морока, палац
- Б кінець, замша
- В береза, осика
- Г вовк, криниця
- Д заслуга, плащ

55. Чергування голосних відбувається в усіх наведених випадках, ОКРІМ

- А річ — р..човий
- Б тінь — т..ньовий
- В біль — б..льовий
- Г сіль — с..льовий
- Д двір — дв..ровий

56. Чергування голосних відбувається в усіх наведених випадках, ОКРІМ

- А берег — бер..говий
- Б корінь — кор..невий
- В слівце — сл..вечко
- Г ворота — вор..тця
- Д поріг — пор..говий

57. Чергування голосних відбувається в усіх наведених випадках, ОКРІМ

- А грім — гр..мовиця
- Б хвіст — хв..стище
- В політ — л..товище
- Г село — с..льський
- Д вісім — в..сьмома

58. Чергування голосних відбувається в усіх наведених випадках, ОКРІМ

- А віск — в..сковий
- Б дзвін — дзв..нить
- В восени — ос..нній
- Г дерево — дер..вце
- Д папір — пап..ровий

59. Чергування голосних відбувається в усіх наведених випадках, ОКРІМ

- А ш..сть — ш..сти
- Б сх..ди — сх..дці
- В леб..дь — леб..ді
- Г ст..лець — ст..льці
- Д джм..ль — джм..лі

60. Чергування голосних відбувається в усіх наведених випадках, ОКРІМ

- А дор..га — дор..жка
- Б бдж..ли — бдж..лка
- В веч..ря — веч..ровий
- Г перех..дити — перех..д
- Д шк..длиний — шк..дник

1. Виконай

Літеру:

- А вар.
- Б кот.
- В вод.
- Г рус.
- Д пле.

Потрібно змінити звук став наголосі

- у буквосполученнях
- у словах *багато, товариш, турхати, яблуко*

у кореневих суфіксах *-еле-*: *черешня*

якщо *е//і; е//і*: *вітру*

-бер-, *-мер-*, *-дер-*, якщо суфікса *-а-*: *заберу, застигаю*

-езн-, *-елезн-*: *величезний, хвилювання*

-ени- в іменниках утворених від дієслів: *випилення*